

N:o 142.

Af herr **J. B. Eriksson** i Grängesberg m. fl., i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af strafflagen m. m.

I Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 49 till Riksdagen detta år, innefattande lag om ändring i vissa delar af strafflagen, lag om straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, lag om villkorlig frigifning, lag om villkorlig straffdom samt lag om vissa ändringar i lagen om straffregister, föreslås bland annat sådan ändring af nu gällande strafflag, att de s. k. korta frihetsstraffen må kunna skärpas med hårdt nattläger och mörkt enrum.

Oafsedt dessa affiktiva straff, som här i första hand fängsla uppmärksamheten, föreslår emellertid Kungl. Maj:t åtskilliga andra skärpningar af frihetsstraffen. Sålunda föreslås det, att nu gällande bestämmelse om afdrag af en fjärdedel af strafftiden vid straffarbets verkställande i enrum skall upphöra, att straffarbetsfånges rätt till andel i arbetsutbytet skall bortfalla och att straffarbetsfånges rätt att mottaga och afsända bref eller bud och mottaga besök skall ytterligare inskränkas, samt att den, som undergår fängelsestraff, skall åläggas arbetsplikt.

Att utöfver dessa senare straffskärpningar ånyo införa i vår lagstiftning de en gång lyckligtvis afskaffade kroppsstraffen synes oss i högsta grad olämpligt och motbjudande. Ett sådant steg kan näppeligen öfverensstämma med den utveckling, som vårt folk under senare tider undergått i kulturellt och humanitärt hänseende. Dessa affiktiva straff torde dessutom komma att medföra en helt annan

verkan än den åsyftade. I stället för att verka tuktande till förbättring, kunna de komma att verka till förhärdelse och förråelse.

De förhoppningar, som man på vissa håll gör sig om dessa och andra kroppsstraffs välsignelse, kunna svårligen infrias af verkligheten. De ha fordom florerat, dessa straff, men en mera human anda har aflyst dem såsom barbariska. Det vore sorgligt, om barbariet åter skulle taga makten öfver oss.

Redan ur hälsosynpunkt synas oss stora betänkligheter resa sig mot såväl förslaget om mörkt enrum som hårdt nattläger. (Den senare straffskärpningen betyder enligt den kungl. kommitténs uttalande, »att fången nödgas vara i fullständig saknad af sängkläder»). Vål föreskrifves det, att ingen må undergå dessa straff, så länge det ej kan ske utan men för hälsan. Men detta, huruvida men för hälsan kommer att uppstå, torde i många fall vara svårt, kanske omöjligt att förutse äfven för den bästa läkare. Och dessa straff äro i själfva verket så svåra, att de äfven hos friska och kraftiga personer kunna inympa fröet till lifsfarliga sjukdomar.

På grund af den mänskliga naturens växlande beskaffenhet måste också det lidande, som de föreslagna affiktiva straffskärpningarna afse att medföra, verka mycket olika på olika individer. Och de trotsiga naturer, som man här vill förbättra, kunna genom kroppsstraffen lätt nog blifva ytterligare förhärdade. Hos dem kan på den vägen rent af framalstras ett förut ej befintligt hat mot samhället och dess funktionärer.

Om i någon form en skärpning af de korta frihetsstraffen anses oundgängligen nödvändig, torde en skärpning af arbetstvånget vara den mest lämpliga och effektiva. Och vår strafflag erbjuder så stora strafflatituder, att domstolarna mycket väl kunna ådöma längre frihetsstraff, där synnerlig ondska och råhet präglade förbrytelserna, hvadan brottslingen på ett mera humant och följaktligen bättre sätt än genom kroppsstraff kan undergå den tuktan till förbättring, som med allt straff afses.

Vår uppfattning om olämpligheten af att införa dessa affiktiva straff i vår lagstiftning delas också af ett par af de justitieråd, som yttrat sig om förevarande kungl. proposition. Vid föredragningen af lagförslagen uti Kungl. Maj:ts högsta domstol yttrade justitierådet Wijkander bland annat följande:

»Hvad angår de *frihetsstraff*, som för brott omedelbart ådömas, ligger det, såsom af kommitterade framhålles, i sakens natur att,

därest straffet pågår under lång tid, förlust af friheten och vistelse i ensamhet komma att i och för sig verka såsom ett allvarsamt strafflidande. Är strafftiden däremot kort, uppstår, enligt hvad erfarenheten visat, behof af anordningar till förstärkande af straffets verkan. De skärpningar, som i sådant syfte användts och för närvarande rimligen kunna komma i fråga, äro, som bekant, tvång att för det allmännas räkning utföra arbete, hårdt nattläger, mörkt erum och inskränkning i kosten. Den mest naturliga och till äfventyrs äfven mest effektiva af dessa skärpningar torde arbetstvånget vara. Det synes därför vara ändamålsenligt att ej använda annan skärpning än arbetstvång förr, än detta visat sig otillräckligt, och att således icke i något fall med fängelsestraffet, sådant det hos oss förekommer, förbinda annan skärpning än arbetstvång eller, med andra ord, att eftersom det ej torde hos oss vara behöfligt eller ens lämpligt att hafva två arter af frihetsstraff med arbete — i alla de fall, då fängelsestraff skulle kräfvat skärpning, låta detta straff öfvergå till straffarbete. Enligt kommitterades förslag skulle sådant fall anses föreligga allenast då »synnerlig råhet, ondska eller förhärdelse genom brottet ådagalagts», och i de fall, då detta villkor förefinnes, ligger ock nära till hands att antaga, att straffarbete, och ej fängelse, är det straff, som i anseende till brottets beskaffenhet bör komma till användning. Jag hemställer därför, att *kommitterades förslag, i hvad det afser skärpning af fängelse*, ej läggas till grund för lagstiftning i ämnet, utan att den af kommitterade påpekade och onekligen i verkligheten befintliga bristen i fängelsestraffets effektivitet afhjälpes på det indirekta sätt, att fängelsestraffet ej användes i de fall, då det kan antagas vara otillräckligt, utan i sådan händelse ersättes med straffarbete. Den revision, som straffsatserna i lagen för detta ändamål skulle undergå, synes ej behöfva blifva synnerligen genomgripande; och genom densamma skulle vinnas den i min tanke väsentliga fördelen, att fängelsestraffen ej komme till användning i den stora omfattning, som för närvarande är förhållandet, utan inskränktes uteslutande till brott, om hvilka kunde antagas, att de icke hade sin rot i ett fördärfvadt eller samfundsfientligt sinnelag.

Om, på sätt jag antagit, arbetstvång får anses vara den skärpning, som i första hand bör ifrågakomma, synes i fråga om den straffart, som redan är med dylik skärpning förbunden, eller straffarbete, böra därest erfarenheten visat, att samma straff, synnerligast då det är kortvarigt, ej alltid besitter nödig effektivitet,

tillses, huruvida för vinnande däraf kunde vara till fyllest att skärpa arbetet — att af straffångarne utkräfvat ett större mått af arbete, än som för närvarande sker — och först, sedan sig visat att på denna väg någon ytterligare skärpning af straffet icke stode att vinna, andra arter af skärpning tillgripas. I fråga om möjligheten att sålunda skärpa arbetet kan jag, i saknad af all erfarenhet på detta område, ej hysa någon mening, utan får åtnöja mig med ett uttalande af det önskvärda i att slippa i den allmänna strafflagstiftningen åter införa rent affiktiva bestraffningar, kroppsstraff. Men äfven om man antager, att förhållandena kräva återinförande af dylika bestraffningar, synes dock det sätt, hvarpå kommitterade funnit desamma kunna inpassas i straffsystemet, lämna rum för väsentliga anmärkningar.»

På grund af hvad vi sålunda anfört, tillåta vi oss hemställa,

att Riksdagen, med bifall i öfrigt till Kungl. Maj:ts proposition n:o 49, måtte vidtaga den ändring i sagda proposition, att bestämmelserna om straffskärpingarna hårdt nattläger och mörkt enrum bortfalla.

Vi anhålla på samma gång, att lagutskottet ville föreslå de förändringar i den kungl. propositionen, som af denna motion kunna föranledas.

Stockholm den 12 mars 1906.

Bernh. Eriksson.

E. A. Leksell.

E. C. Kropp.

Aug. Nilsson.